

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра фінансів, обліку і оподаткування (№ 604)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова НМК

Л. О. Філіпковська
(підпис) (ініціали та прізвище)

«31» серпня 2021 р.

СИЛАБУС ОБОВ'ЯЗКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Податки і фіскальна політика

(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань: 07 Управління та адміністрування
Спеціальність: 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
Освітня програма: Експертиза товарів та послуг

Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність: 051 Економіка
Освітня програма: Економіка підприємства

Галузь знань: 29 Міжнародні відносини
Спеціальність: 292 Міжнародні економічні відносини
Освітня програма: Міжнародні економічні відносини

Галузь знань: 07 Управління та адміністрування
Спеціальність: 072 Фінанси, банківська справа і страхування
Освітня програма: Фінанси, банківська справа і страхування

Галузь знань: 07 Управління та адміністрування
Спеціальність: 071 Облік і оподаткування
Освітня програма: Облік і оподаткування

Галузь знань: 07 Управління та адміністрування
Спеціальність: 073 Менеджмент
Освітня програма: Управління проектами

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Силабус введено в дію з 01.09.2021 року

Харків – 2021 р.

Розробник: Тофанюк О.В., доцент каф., к.е.н., доцент
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь і вчене звання)

(підпис)

Силабус навчальної дисципліни розглянуто на засіданні кафедри фінансів, обліку і оподаткування (№ 604)

Протокол № 1 від « 28 » серпня 2021 р.

Завідувач кафедри д-р екон. наук, професор
(науковий ступінь та вчене звання)

(підпис)

Т. В. Калінеску
(ініціали та прізвище)

Погоджено з представником здобувачів освіти:

Представник студ. ради Сер.

(підпис)

Д.В. Вербоженко
(ініціали та прізвище)

1. Загальна інформація про викладача

Тофанюк Ольга Володимирівна, доцент каф., к.е.н., доцент. Викладає дисципліни: «Місцеві фінанси», «Податки і фіскальна політика», «Finance», «Оподаткування фізичних осіб», «Бюджетний менеджмент», «Облік і звітність в оподаткуванні». Сфера наукових інтересів: методи державного управління соціально-економічним розвитком регіонів; міжнародна та європейська інтеграція, євроінтеграція України; проблеми застосування сучасних економетричних методів у фінансах.

2. Опис навчальної дисципліни

Семестр, в якому викладається дисципліна – 5 семестр

Обсяг дисципліни: 4 кредити ЄКТС / 120 годин, у тому числі аудиторних – 56 год., самостійної роботи здобувачів – 64 год.

Форма здобуття освіти – денна, заочна.

Дисципліна обов'язкова.

Види навчальної діяльності – лекції, практичні заняття, самостійна робота здобувача.

Види контролю – поточний, модульний та підсумковий (семестровий) контроль (іспит).

Мова викладання – українська.

Кореквізити – Фінанси, Мікро- та макроекономіка.

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: розуміння мотивів поведінки суб'єктів держави на різних стадіях економічного розвитку, аналізу правильності прийняття рішень стосовно формування та розподілу фінансових ресурсів держави.

Завдання: вивчення дисципліни “Податки і фіскальна політика” є формування теоретичних знань та вироблення практичних навичок у сфері формування та використання фінансових ресурсів держави та дослідження ефективності використання категорій фіскальної політики.

Компетентності, які набуваються:

Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

Здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку.

Використовувати математичний інструментарій для дослідження соціально-економічних процесів, розв'язання прикладних завдань в сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування.

Застосовувати знання права та податкового законодавства в практичній діяльності суб'єктів господарювання.

Здатність розуміти економічні основи функціонування організації, визначати потреби та напрями раціонального використання ресурсів організації.

Здатність обґрунтовувати управлінські рішення та здійснювати ефективний контроль за їх виконанням.

Здатність здійснювати діяльність з дотриманням вимог нормативно-правових документів у сфері підприємницької, торговельної та біржової діяльності.

Очікувані результати навчання:

Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування.

Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

Розуміти місце і значення облікової, аналітичної, контрольної, податкової та статистичної систем в інформаційному забезпеченні користувачів обліково-аналітичної інформації у вирішенні проблем в сфері соціальної, економічної і екологічної відповідальності підприємств.

Визначати сутність об'єктів обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування та розуміти їх роль і місце в господарській діяльності.

Формувати й аналізувати фінансову, управлінську, податкову і статистичну звітність

Знати механізми функціонування бюджетної і податкової систем України та враховувати їх особливості з метою організації обліку, вибору системи оподаткування та формування звітності на підприємствах.

Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації.

Знати основи обліку та оподаткування в підприємницькій, торговельній і біржовій діяльності.

4. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1.

Змістовний модуль 1. Сутність фіскальної політики держави

Тема 1. Економічна сутність та функції податків

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 5 годин.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Податки в системі доходів державного бюджету. Податки та інші форми платежів до бюджетів: плата, внески та відрахування, збори. Визначення податків, їх ознаки.

Функції податків. Фіскальна функція податків – основа фінансової бази держави. Регулююча і соціальна функція: основні напрями податкового регулювання економіки і соціальної сфери.

Принципи оподаткування. Ідеали оптимального оподаткування. Податок як інструмент фінансового регулювання розвитку суспільства. Термінологія оподаткування. Методи побудови податкових ставок.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 5 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 2. Бюджетно-податкова політика і податкове регулювання економіки

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 5 годин.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Зміст категорії податків і їх соціально-економічна роль. Характеристика видів податкових платежів. Роль податків у бюджетному процесі. Вплив податків на ринкову кон'юнктуру, попит та пропозицію. Податкова система України. Ланки податкової системи. Платники податків, види, соціальний стан. Права та обов'язки платників податків.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 5 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 3. Фіскальна функція податків як інструмент формування доходів бюджетів

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 5 годин.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Роль фіскальної функції у формуванні дохідної частини бюджету та її складових. Основні системоутворюючі податки та їх динаміка. Фактори, що впливають на обсяги податкових надходжень. Взаємозв'язок показників бюджетної системи та економічного розвитку української економіки.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 5 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 4. Роль розподільної функції податків у формуванні видатків

бюджетів

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 4 години.*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Поняття суспільних благ. Особливі ознаки суспільних благ. Процеси розподілення податків. Соціально-економічний зміст державних витрат. Порівняльна характеристика витрат держави та бюджетних витрат. Структура витрат бюджетів України. Функціонування інструменту “державних витрат” на різних стадіях економічного розвитку.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 5 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 5. Соціальна і фіскальна політика держави

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 3 години.*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Лаги функціонування фіскальної політики. Політичні та соціальні проблеми при проведенні фіскальної політики. Соціальні тенденції у сфері формування та фінансування державних витрат та трансфертних платежів. Ефект витіснення при використанні інструментів фіскальної політики.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 5 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Модульний контроль 1

- *Форма занять: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі).*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів – за необхідністю.*

Підготовка до модульного контролю.

Змістовний модуль 2. Податки і податкове регулювання економіки

Тема 6. Прямі і непрямі податки, перекладання податків

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 6 годин.*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Сутність податку на додану вартість, його зародження та розвиток. Передумови впровадження податку на додану вартість в Україні.

Платники і об'єкти оподаткування, ставки податку на додану вартість. Податок на додану вартість як ціноутворюючий фактор. Методи обчислення податку.

Пільги по податку на додану вартість.

Порядок обчислення податку на додану вартість платниками різних галузей по різних видах операцій і угод, облік податку у платників. Строки розрахунків з бюджетом по податку. Декларація з податку на додану вартість, строки її подання.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 5 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 7. Податки що сплачують суб'єкти підприємницької діяльності

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 6 годин.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Платники і ставки податку на прибуток. Порядок визначення прибутку як об'єкту оподаткування. Валові доходи і валові витрати підприємства як основа визначення прибутку, їх склад. Амортизація основних засобів та нематеріальних активів як складова частина об'єкту оподаткування.

Порядок обчислення та сплати податку на прибуток. Особливості прибуткового оподаткування платників різних галузей, окремих видів доходів.

Податковий період, строки подання декларації та строки розрахунків з бюджетом по податку на прибуток.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 5 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 8. Податки, що сплачують фізичні особи

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 6 годин.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Платники податку на доходи фізичних осіб. Об'єкти оподаткування: поняття оподатковуваного доходу і оподаткованого кредиту, їх склад.

Ставки податку. Поняття податкової соціальної пільги, її економічний зміст. Порядок обчислення і сплати податку. Особливості оподаткування окремих видів доходів.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 5 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 9. Спрощена система оподаткування

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 6 годин.*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Спрощена система оподаткування як засіб реалізації стимулюючої функції оподаткування. Умови переходу на спрощену систему оподаткування. База оподаткування єдиним податком, ставки та порядок його сплати суб'єктами підприємницької діяльності – фізичними особами. Облік єдиного податку у платників, звітність платників єдиного податку.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 5 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 10. Плата за ресурси та послуги

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 6 годин.*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Основи і мета встановлення плати за ресурси. Державна власність на ресурси як основа отримання державою доходів за їх використання. Принцип встановлення плати за ресурси: обов'язковість і однократність. Плата за ресурси як інструмент впливу на економічне та раціональне використання ресурсів.

Види плати за ресурси, побудова ставок і визначення платників.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 5 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Модульний контроль 2

- *Форма занять: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі).*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*
- *Обсяг самостійної роботи здобувачів – за необхідністю.*

Підготовка до модульного контролю.

5. Індивідуальні завдання

В якості індивідуального завдання передбачена самостійна розрахункова робота за варіантами. *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 14 годин.*

6. Методи навчання

Проведення аудиторних лекцій, практичних занять, індивідуальні консультації (за необхідності), самостійна робота здобувачів другого рівня освіти за матеріалами, опублікованими кафедрою (методичні посібники).

7. Методи контролю

Проведення поточного контролю, письмового модульного контролю, фінальний контроль у вигляді іспиту.

8. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують здобувачі

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
<i>Змістовний модуль 1</i>			
Активність під час аудиторної роботи	0...1	5	0...5 (максимальна кількість балів за цим показником)
Виконання і захист практичних робіт	0...5	5	0...15
Модульний контроль	0...25	1	0...25
<i>Змістовний модуль 2</i>			
Активність під час аудиторної роботи	0...1	5	0...5 (максимальна кількість балів за цим показником)
Виконання і захист практичних робіт	0...5	5	0...15
Модульний контроль	0...25	1	0...25
Індивідуальна робота	0...15	1	0...10
За семестр			0...100

Прийнята шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка для екзамену, курсового проекту (роботи), практики
90-100	відмінно
75-89	добре
60-74	задовільно
01-59	незадовільно з можливістю повторного складання

Залік проводиться у вигляді тестування. Тест складається з 30 питань закритого типу (за правильну відповідь на одне питання здобувач отримує 2 бали) та двох задач відкритого типу (максимальна кількість балів за відповідь на одну задачу – 20).

Під час складання семестрового заліку здобувач має можливість отримати максимум 100 балів.

Критерії оцінювання роботи здобувача протягом семестру

Задовільно (60-74). Показати мінімум знань та умінь. Захистити всі індивідуальні завдання та здати тестування.

Добре (75-89). Твердо знати мінімум, захистити всі індивідуальні завдання, здати тестування та поза аудиторну самостійну роботу.

Відмінно (90-100). Здати всі контрольні точки з оцінкою «відмінно». Досконально знати всі теми та уміти застосовувати їх.

9. Політика навчального курсу

Відпрацювання пропущених занять відбувається відповідно до розкладу консультацій, за попереднім погодженням з викладачем. Питання, що стосуються академічної доброчесності, розглядає викладач або за процедурою, визначеною у Положенні про академічну доброчесність.

10. Методичне забезпечення

Підручники, навчальні посібники, навчально-методичні посібники, конспекти лекцій, методичні рекомендації з проведення лабораторних робіт тощо, які видані в Університеті знаходяться за посиланням: http://library.khai.edu/library/fulltexts/doc/_01A_PFP.pdf

Сторінка дисципліни знаходиться за посиланням: <https://mentor.khai.edu/course/view.php?id=368>

11. Рекомендована література

Базова

1. Податковий кодекс України. – К.: ДП «ІВЦ ДПА України», 2010. – 336 с.
2. Положення «Про встановлення ставок єдиного податку для фізичних осіб, суб'єктів малого підприємництва», затверджене рішенням Харківської міської ради VI сесії XXIII скликання від 28.12.98 р. [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу до сайту: <http://www.zakon.rada.gov.ua/>
3. Власик, Н.І. Податкова система [Текст]: навч. посіб. / Н. І. Власюк, Т.В. Мединська. – Л.: Магнолія-2006, 2009. – 230 с.

4. Воронська О. О. Податки в Україні: від теорії до практики: Навчальний курс. – К.: Акцент ПП. – 2018. – 464 с.
5. Дубовик О. Ю. Податковий менеджмент у схемах і таблицях: Навч. посібник. – Харків: Видавництво «ПромАрт», 2018. – 248 с.
6. Лемішовський, В.І. Бюджетні установи: бухгалтерський облік, оподаткування та звітність [Текст]: навч. посіб. / В.І. Лемішовський. – Л.: Бух. центр "Ажур", 2009. – 912 с.
7. Олійник, О.В. Податкова система [Текст]: навч. посіб. / О.В. Олійник, І.В. Філон. – К.: Центр навч. літ., 2006. – 456 с.
8. Педь, І.В. Непрямі податки в податковій системі України [Текст]: навч. посіб. / І.В. Педь; за ред. Ю. М. Лисенкова. - К. : Знання, 2008. - 348 с.
9. Податки у термінах і визначеннях [Текст]: короткий слов.-довід. податківця / упоряд. Ю.В. Бондар та ін. – К.: ДП "ІВЦ ДПА України", 2008. – 736 с.
10. Податкова система: Навч. посібник / За заг. ред. В. Л. Андрущенка.– К.: Центр учбової літератури, 2015. – 416 с

Допоміжна

1. Богатирьова Є. М., Хомутенко В. П. Теоретико-методичний підхід до оцінювання результативності податкових реформ // Науковий вісник Херсонського державного університету: Економічні науки. – Херсон, 2015. - № 12. – С. 176-179.
2. Великсар Т. І. Методичні підходи до оцінки достатності фінансового забезпечення державного соціального страхування / Т. І. Великсар // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки». – 2016. – Випуск 21. – Частина 1. – С. 146–151.
3. Волохова І. С. Місцеві податки та збори в доходах місцевих бюджетів України: наслідки проведених реформ / І. С. Волохова // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. – 2017. - № 23. - Ч. 2. – С. 51 - 54.
4. Дубовик О. Ю., Любчик О. К. Методичні аспекти визначення дієвості податкового механізму // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного ун-ту. Серія «Економіка і менеджмент». – 2018. - № 29. – С. 87-90.
5. Мартинюк І. В., Дубовик О. Ю. Податкова політика у сфері використання природно-ресурсного потенціалу: теорія і практика: 395 Монографія / І. В. Мартинюк, О. Ю. Дубовик. – Одеса: Атлант, 2015. – 212 с. 109. Мартинюк І. В. Діючий стан та тенденції майнового оподаткування в Україні // Ефективна економіка. - 2018. - № 5.

12. Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. –Режим доступу: [http:// www.zakon.rada.gov.ua](http://www.zakon.rada.gov.ua).
2. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. –

Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>.

3. Офіційний сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>.